

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

Open voor iedereen 2.0

Herijkte Actieplan Open Overheid
2023-2027 | *Publieksversie*

Wij doen
ons werk

ZO
Zorgvuldig
& Open

Voorwoord

Een open overheid vormt de basis van een sterke democratie. Elke Nederlander heeft het recht om te weten hoe besluiten worden genomen en hoe de overheid te werk gaat. Een open overheid draagt niet alleen bij aan het vertrouwen in de overheid, maar kan ook de samenwerking tussen overheid en samenleving versterken.

Sinds ons land zich in 2011 heeft aangesloten bij het Open Government Partnership (OGP) maken we een Actieplan Open Overheid. Het huidige, vijfde nationale actieplan, *Open voor iedereen*, heeft een looptijd van vier jaar. Dit betekent dat er halverwege een verplichte tussentijdse evaluatie plaatsvindt.

Tijdens deze evaluatie is gekeken naar de keuzes die zijn gemaakt, de resultaten die zijn behaald, en hoe de aanpak kan worden verbeterd. We werken sinds 2022 samen met de maatschappelijke coalitie *Over Informatie Gesproken* aan het Actieplan Open Overheid. Dit jaar heeft de coalitie een belangrijke rol gekregen bij de evaluatie.

Samenwerking maakt het verschil

In die twee jaar zijn mooie resultaten bereikt. Zo zijn er bijvoorbeeld:

- Manieren in kaart gebracht waarmee burgers meer grip krijgen op hun eigen gegevens.
- Stappen gezet om overheidsdocumenten beter vindbaar en herbruikbaar te maken.
- Inzichten uit onderzoek bevestigd dat openheid niet alleen waardevol is voor de samenleving, maar ook financieel voordeel oplevert.

Wat hebben deze voorbeelden met elkaar gemeen? Ze laten zien dat overheid en samenleving samen kunnen bouwen aan een open overheid. Nederland loopt hier voorop in de wereld, als lid van het OGP. Dat is iets om trots op te zijn. Toch is er nog voldoende werk aan de winkel.

De wereld verandert, de overheid verandert mee

De afgelopen twee jaar is er veel gebeurd. Denk aan de opkomst van generatieve AI en de groeiende aandacht voor veiligheid en openbaarheid. Maar de doelen van de afdeling Open Overheid (ministerie van BZK) blijven hetzelfde: luisteren naar de ideeën van burgers en ervoor zorgen dat de overheid open en transparant gaat werken.

Uit de evaluatie van het vijfde actieplan blijkt: we zijn toe aan een nieuwe stap. Het is niet genoeg om alleen informatie openbaar te maken. Het moet ook duidelijk en nuttig zijn voor iedereen. We moeten de stap maken naar ‘betekenisvolle openbaarheid’. Daarbij verschuift de focus van de overheid: niet langer gaat het alleen om het publiceren van zoveel mogelijk informatie, maar om informatie die beter vindbaar is, begrijpelijker en bruikbaar voor de samenleving.

Dat brengt allerlei uitdagingen met zich mee, zoals: hoe kunnen we openbare data beter gebruiken? En hoe maken we duidelijk op welke manier de overheid algoritmen gebruikt? Daarom werken we nu nog nauwer samen met beleidsmakers en maatschappelijke organisaties om praktische oplossingen te vinden die echt werken.

De komende twee jaar zetten we ons hier hard voor in. Samen bouwen we aan een overheid die open is voor iedereen. Dat is waar een sterke democratie om draait: samen bouwen aan vertrouwen.

Frank Rijkaart

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Frank van Ierssel

Voorzitter van de maatschappelijke coalitie Over Informatie Gesproken

Inhoud

Actieplan Open Overheid 2023-2027	4
I. Open data	5
1. Zichtbaar en waardevol: Hergebruik van high-value open overheidsinformatie en -data voor de samenleving	5
2. Data-expeditie: Journalistieke use-cases voor high-value datasets	5
II. Open informatie	6
3. Beschikkingen in context: Open en Verbonden	6
4. Uitzonderingsgronden in beeld	6
5. Open inkoop	6
6. Maatschappelijke baten van transparantie	6
III. Open algoritmen	7
7. Vertrouwen door begrip: Samen werken aan uitlegbare algoritmen	7
8. Algoritmewijzer	7
9. Algo-Rights: Grip & recht van burgers op transparante, algoritmische besluitvorming	7
IV. Open standaarden	8
10. Open standaarden	8
V. Open source	8
11. Open Source Program Office	8
VI. Open cultuur	9
12. Openbaarheidscentrum Amsterdam	9
13. Open Parlement	9
VII. Open aanpak	9
14. Burgerparticipatie versterken met digitale tools	9
15. Professionalisering van participatie	9
Het verhaal achter het herijkte Actieplan Open Overheid 2023-2027	10

Actieplan Open Overheid 2023-2027

Open voor iedereen 2.0

Openheid en transparantie vormen de kern van onze democratische rechtsstaat en van goed bestuur. Door overheidsinformatie ruimer en actiever te delen, groeit de transparantie rondom beleidskeuzes. Ook het beschikbaar stellen van data, software en algoritmen die de overheid gebruikt, draagt hieraan bij. Zo kunnen inwoners, journalisten en onderzoekers beter geïnformeerde keuzes maken, participeren met de overheid en haar handelen controleren.

Het Actieplan Open Overheid ondersteunt deze omslag. Het heeft als doel om de samenwerking tussen overheid en maatschappij te versterken, zodat de overheid niet alleen transparanter, maar ook responsiever en innovatiever wordt. Het vijfde actieplan (2023-2027), *Open voor iedereen*, verscheen in 2023 en werd in 2025 herijkt tot deze vernieuwde editie, *Open voor iedereen 2.0*.

De herijking bood ruimte voor evaluatie en vernieuwing. Op verzoek van het ministerie van BZK evalueerde de maatschappelijke coalitie Over Informatie Gesproken (MCOIG) het plan en adviseerde over de herijking.

Van de zeventien oorspronkelijke actiepunten werden er negen afgerond. Via een open uitvraag zijn zeven nieuwe actiepunten toegevoegd. Het resultaat is een herijkt actieplan met in **totaal vijftien actiepunten**. Deze richten zich onder andere op betekenisvolle actieve openbaarheid van overheidsinformatie, grotere transparantie bij het gebruik van algoritmen door de overheid, hergebruik van door de overheid gepubliceerde datasets en meer participatie bij beleidsontwikkeling.

In *Open voor iedereen 2.0* blijft co-creatie de kern. Overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen bundelen hun krachten in actiepunten die openheid bevorderen, innovatie stimuleren en bijdragen aan een overheid die steeds wopener, innovatiever en responsiever wordt.

Meedenken en meedoen

Wil jij meer weten over het Actieplan Open Overheid of zie je kansen voor samenwerking? Sluit je dan aan bij het actieve netwerk rondom het actieplan: de multi-stakeholderbijeenkomsten.

Stuur een mail naar het mailadres van de MCOIG en laat het weten. De maatschappelijke coalitie vertelt je graag meer over het actieplan en brengt je in contact met de juiste mensen. Zo kun je actief meedenken over de vorm en uitvoering van het Actieplan Open Overheid.

Je leest nu de publieksversie van het herijkte Actieplan Open Overheid 2023-2027. Dit is een samenvatting van het volledige actieplan. Voor meer informatie over de afgeronde en lopende actiepunten, inclusief planning en beoogde resultaten, verwijzen we je graag naar de volledige versie van het actieplan.

Je vindt het volledige herijkte Actieplan Open Overheid 2023-2027 op de website open-overheid.nl.

I. Open data

Nieuw

1. Zichtbaar en waardevol: Hergebruik van high-value open overheidsinformatie en -data voor de samenleving

Actiehouder: Public Innovation

In samenwerking met: Ministerie van BZK (team open data)

Looptijd: januari 2026 – juli 2027

Het vorige Actieplan Open Overheid richtte zich op het publiceren van open data. Die basis staat: datasets zijn beschikbaar, standaarden zijn verbeterd en transparantie is toegenomen. Nu is de volgende stap nodig: ervoor zorgen dat data ook wordt hergebruikt. De komende twee jaar gaan we actief aan de slag met het in kaart brengen van hergebruik. Welke datasets worden nu al benut, en door wie? Tegelijkertijd vragen we hergebruikers – van bedrijven tot onderzoekers – naar hun behoeften. Wat mist er? Waar lopen ze tegenaan? Deze inzichten helpen ons om data gericht aan te bieden. Daarnaast communiceren we duidelijk over zowel successen als knelpunten. Waar leidt open data tot innovatie of betere dienstverlening? Maar we benoemen ook uitdagingen, zoals kwaliteit, privacy of onduidelijke verantwoordelijkheden. Zo bouwen we vertrouwen en leren we wat beter kan. Dit alles mondt uit in scherper beleid: niet langer open data publiceren om het publiceren, maar open data aanbieden die écht waarde heeft.

Nieuw

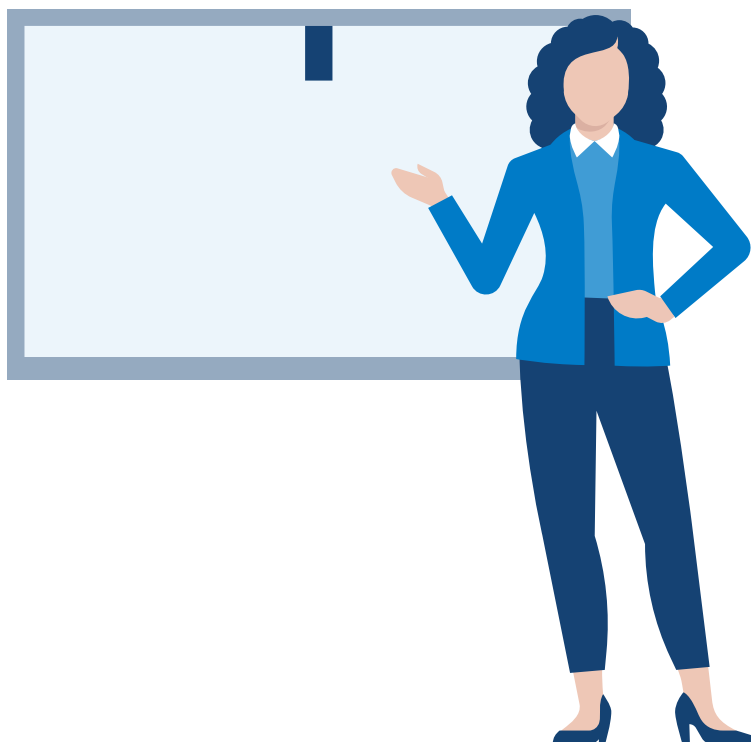
2. Data-expeditie: Journalistieke use-cases voor high-value datasets

Actiehouder: Momus (Stichting Platform Authentieke Journalistiek)

In samenwerking met: Ministerie van BZK (team open data)

Looptijd: januari 2026 – juli 2027

Hoogwaardige datasets (HVD's) van de overheid, zoals die van het CBS, zijn essentieel voor transparantie, maar hun maatschappelijke en journalistieke potentie blijft vaak onbenut. Door de complexiteit van de data blijven de verhalen die erin schuilgaan – verhalen die helpen om macht te controleren en maatschappelijke ontwikkelingen te duiden – vaak onverteld. Hierdoor missen journalisten, maatschappelijke organisaties en burgers belangrijke inzichten. Dit actiepunt wil daar verandering in brengen door 'data-expedities' te organiseren: journalistieke hackathons waarin deelnemers samen met concrete vraagstukken aan de slag gaan. Zo worden de mogelijkheden van hoogwaardige datasets in de praktijk verkend en vertaald naar toegankelijke toepassingen en verhalen. Op deze manier wordt niet alleen de maatschappelijke waarde van open data zichtbaar, maar ook de controlerende en signalerende rol van de journalistiek versterkt.

II. Open informatie

Nieuw

3. Beschikkingen in context: Open en Verbonden

Actiehouder: Tilburg University
In samenwerking met: Ministerie van BZK (team openbaarheid), Logius/KOOP en CITaDOG
Looptijd: januari 2026 – juli 2027

Een van de informatiecategorieën die volgens de Woo op termijn actief openbaar moet worden gemaakt, zijn beschikkingen: besluiten van de overheid die de rechtspositie van burgers beïnvloeden, zoals vergunningen, subsidies en sancties. Dit actiepunt ontwikkelt een open standaard voor het openbaar maken van deze beschikkingen: de Administrative Decision Identifier (ADI). Deze standaard helpt om kenmerken van beschikkingen als metadata vast te leggen en om beschikkingen te herkennen in andere documenten. Daarnaast levert het project de handreiking “Beschikkingen beter begrepen”, die overheden ondersteunt bij het bieden van context en toelichting, zodat beschikkingen beter vindbaar en begrijpelijk worden.

Nieuw

4. Uitzonderingsgronden in beeld

Actiehouder: Universiteit Leiden en Dialogic
In samenwerking met: Ministerie van BZK (team openbaarheid) en het ACOI
Looptijd: januari 2026 – juli 2027

In dit actiepunt werken we aan de transparantie van de toepassing van uitzonderingsgronden in Woo-beschikkingen van verschillende overheidsorganisaties. We beginnen met een grote dataset aan Woo-beschikkingen, waaruit we met AI de motiveringen voor het gebruik van uitzonderingsgronden ophalen. Ook halen we uit gelakte documenten de gronden die zijn gebruikt om specifieke stukken weg te halen. Dit maken we toegankelijk voor onderzoek, maar voorzien we ook van duiding met een grootschalige kwalitatieve studie naar de redenen voor uitzondering die zijn opgenomen in de motivering van de Woo-beschikkingen. Hiermee bieden we geïnteresseerden inzichten uit de analyse en de mogelijkheid om ook zelf met deze data aan de slag te gaan. Met de resultaten kunnen zowel burger als overheid meer inzicht krijgen in de redenen voor geheimhouding binnen Woo-verzoeken.

Doorlopend

5. Open inkoop

Actiehouder: Ministerie van BZK (Directie Inkoop-, Facilitair en Huisvestingsbeleid Rijk)
In samenwerking met: Andere ministeries, Inkoopuitvoeringscentra van het Rijk (IUC's), Open State Foundation, Open Contracting Partnership (OCP)
Looptijd: januari 2024 – juli 2027

Op 1 december 2022 is het openbare platform Rijksinkoop, genaamd “Zakendoen met het Rijk”, gelanceerd. Dit actiepunt beoogt het optimale gebruik van dit platform door zowel de verbetering van informatie over categoriemanagement binnen de Rijksoverheid. Het open platform verbetert de toegang tot informatie over Rijksinkoop voor burgers, bedrijven en belangenorganisatie. In de herijking wordt het platform verder verbeterd met meer, centrale beschikbare digitale inkoopinformatie, en met een dialoogfunctie om het gesprek tussen het Rijk en externe stakeholders gestructureerd te ondersteunen. Hiermee draagt het actiepunt bij aan het verkrijgen van optimale offertes voor inkoop met publieke middelen en bevordert transparante inkoop van het Rijk.

Doorlopend

6. Maatschappelijke baten van transparantie

Actiehouder: Instituut Maatschappelijke Innovatie (IMI)
In samenwerking met: Nationaal Archief, maatschappelijke coalitie Over Informatie Gesproken (MCOIG), Open State Foundation (OSF), NVJ, NVOJ, Universiteit Utrecht, Universiteit Leiden
Looptijd: juli 2023 – juli 2027

De afgelopen jaren is onderzoek gedaan naar de kosten van openbaarheid, terwijl de maatschappelijke effecten en voordelen hiervan minder aandacht hebben gekregen. In het kader van discussies over de transparantie van overheidsinformatie is het van belang beter inzicht te krijgen in de baten van openbaarheid. Het actiepunt richt zich hierop door maatschappelijke baten in kaart te brengen via literatuuronderzoek, een analyse van Wob- en Woo-verzoeken van de afgelopen 15 jaar en interviews met betrokkenen. In de herijking wordt hierop voortgebouwd met verdiepend onderzoek bij overheidsorganisaties naar de baten van openbaarheid, zowel op verzoek als via actief beschikbaar gestelde informatie en data. Daarnaast wordt een online overzicht gemaakt en bijgehouden. Het actiepunt verschaft inzicht in de maatschappelijke baten die transparantie van bestuur oplevert.

III. Open algoritmen

7. Vertrouwen door begrip: Samen werken aan uitlegbare algoritmen

Actiehouder: M&I/Partners

In samenwerking met: Ministerie van BZK (team Algoritmen en Waarborgen), Gemeente Rotterdam, InnoValor Advies, Waag Futurelab en Jheronimus Academy of Data Science

Looptijd: januari 2026 – juli 2027

Dit actiepunt draagt bij aan het vergroten van transparantie van algoritmen bij overheidsbesluiten door de informatie-behoefte van inwoners over de inzet en uitkomsten van deze algoritmen in beeld te brengen. Deze kennis kunnen overheidsorganisaties inzetten om transparanter te kunnen communiceren over besluitvorming over burgers waarbij algoritmen zijn toegepast. Zo krijgen burgers zicht op hoe besluiten tot stand komen in begrijpelijke taal en met duidelijke voorbeelden. Hiermee zijn ze niet alleen beter geïnformeerd, maar dit maakt het ook mogelijk om gerichter bezwaar te maken op dergelijke besluiten.

8. Algoritmewijzer

Actiehouder: InnoValor Advies

In samenwerking met: Ministerie van BZK (team Algoritmen en Waarborgen), M&I/Partners, Waag Futurelab

Looptijd: januari 2026 – juli 2027

De overheid maakt steeds vaker gebruik van algoritmen binnen de publieke dienstverlening, terwijl de maatschappelijke roep om transparantie daarover al enkele jaren groeit en verder toeneemt door verschillende incidenten. Ondanks nieuwe wetgeving en diverse transparantie-initiatieven merken burgers en ondernemers hier in de praktijk nog weinig van. In de klantreis van overheidsdienstverlening is communicatie over het gebruik van algoritmen nog beperkt, juist op de momenten dat mensen direct met deze technologie in aanraking komen. Dit actiepunt onderzoekt wat burgers willen weten over algoritmen in publieke dienstverlening en ontwikkelt een transparantie-instrument gebaseerd op beeldtaal, met verdiepende informatie voor toepassing in klantreizen.

9. Algo-Rights: Grip & recht van burgers op transparante, algoritmische besluitvorming

Actiehouder: Waag Futurelab

In samenwerking met: Ministerie van BZK (team Algoritmen en Waarborgen), Gemeente Amsterdam, Autoriteit Persoonsgegevens, M&I/Partners en InnoValor Advies

Looptijd: januari 2026 – juli 2027

Algo-Rights versterkt de positie van burgers bij het gebruik van algoritmen door de overheid. Het actiepunt ontwikkelt een website die burgers ondersteunt bij het indienen van informatieverzoeken en klachten over overheidsalgoritmen. De website biedt toelichting over situaties waarin burgers met algoritmen te maken kunnen krijgen en hoe zij hun rechten kunnen uitoefenen. Het actiepunt vergroot daarmee het bewustzijn over algoritmen, hun maatschappelijke impact en burgerrechten. De ontwikkeling bouwt voort op onderzoek naar algoritmische toelichtingen en wordt uitgevoerd in samenwerking met InnoValor en M&I Partners.

IV. Open standaarden

10. Open standaarden

Actiehouder: Forum Standaardisatie

In samenwerking met: Ministerie van BZK, Ministerie van EZ, Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO), Open State Foundation (OSF)

Looptijd: september 2023 - juli 2027

Open ICT-standaarden zijn afspraken over de inrichting van de digitale publieke ruimte. Toepassing ervan bevordert interoperabiliteit, leveranciersafhankelijkheid, data-kwaliteit, openbaarheid en toegankelijkheid van publieke informatie. Het Forum Standaardisatie stimuleert het gebruik en de verantwoording van open standaarden, onder meer via 'Pas toe of leg uit'. Deze verplicht overheidsorganisaties tot toepassing van standaarden of tot het motiveren van uitzonderingen, wat alleen mag met reden van bijzonder gewicht. De Monitor Open Standaarden onderzoekt jaarlijks hoe overheden hiermee omgaan. In de herijking werkt dit actiepunt daarnaast aan de doorontwikkeling van de beslistool 'Open publiceren', die organisaties helpt informatie volgens open standaarden te publiceren.

V. Open source

11. Open Source Program Office

Actiehouder: Ministerie van BZK (Directies CIO BZK en CIO Rijk)

In samenwerking met: Belastingdienst, Ministerie van VWS, VNG, Provincie Zuid-Holland, Kadaster, Alliander, NL Net, SIDN Fonds, Open State Foundation (OSF), Public Spaces, Foundation for Public Code

Looptijd: juli 2023 - juli 2027

Open source software is essentieel geworden in de ICT-infrastructuur van de Nederlandse overheid vanwege verschillende voordelen. Het openbaar maken van de broncode zorgt voor transparantie, vertrouwen en samenwerking met ketenpartners, medeoverheden en burgers. Het vergroot ook de veiligheid, efficiëntie en innovatie. Het ministerie van BZK heeft al stappen gezet door broncodes vrij te geven via een 'BZK Github', zoals die van de DigiD-app. Ook de Europese digitale identiteit (eID) wordt open source ontwikkeld. Om open source werken te bevorderen en te ondersteunen, wordt binnen BZK een Open Source programmabureau opgericht, ook wel bekend als een Open Source Program Office (OSPO). Bovendien is met de herijking een volgende mijlpaal geformuleerd, de ontwikkeling van een OSPO Rijk. Kennis, ervaringen en bijeenkomsten met betrekking tot het open source werken worden gedeeld via een Nieuwsbrief en de website Open source (pleio.nl).

VI. Open cultuur

Doorlopend

12. Openbaarheidscentrum Amsterdam

Actiehouder: Gemeente Amsterdam

In samenwerking met: Open State Foundation (OSF)

Looptijd: september 2023 – juli 2027

De gemeente Amsterdam werkt aan het Openbaarheidscentrum Amsterdam, een centrale plek waar iedereen met een informatievraag terecht kan. Het centrum ondersteunt bezoekers bij het zoeken, vinden en gebruiken van informatie – zowel online als fysiek. Daarnaast is het een ontmoetingsplek voor dialoog over de open overheid, voor co-creatie met gebruikers, kennisontwikkeling en kennisdeling, en voor het organiseren van tegenspraak binnen de gemeente. In de herijking zijn nieuwe mijlpalen vastgesteld voor de verdere ontwikkeling van het Openbaarheidscentrum, waaronder de start van fysieke inloopspreekuren in het Stadsarchief en de lancering van een verbeterde digitale zoekmachine op Open.Amsterdam.

VII. Open aanpak

Doorlopend

14. Burgerparticipatie versterken met digitale tools

Actiehouder: Ministerie van BZK

In samenwerking met: Provincie Zuid-Holland, PolisNL, Logius, ICTU en BetaBreak.

Looptijd: september 2023 – juli 2027

De Nederlandse overheid wil burgers actief betrekken bij het vinden van beleidsoplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Hiervoor zullen AI-gedreven digitale tools voor burgerconsultatie en consensus (ofwel eConsultatie) worden ingezet en verder worden ontwikkeld. Uit onderzoek blijkt dat betrokkenheid van burgers via eConsultatie de kwaliteit van overheidsbesluitvorming kan verbeteren. De Pol.is tool biedt een laagdrempelig platform waarop burgers en beleidsmakers voorstellen kunnen doen, erover kunnen stemmen en kunnen reflecteren op groepsinput. Het ministerie van BZK wil de Pol.is-tool verder te ontwikkelen voor nationaal gebruik. Het beoogde resultaat is een open-source platform dat voldoet aan de Web Accessibility Guidelines, veilig, privacy-bestendig en AVG-compliant is. Tegen 2025 is het streven van het ministerie om ten minste drie mogelijkheden te bieden voor participatie in beleidsvorming via Pol.is. Het gebruik van eConsultatietools zorgt ervoor dat de wensen en ideeën van burgers beter worden meegenomen in beleidsvorming.

Doorlopend

13. Open Parlement

Actiehouder: ProDemos

In samenwerking met: Relevante partners

Looptijd: september 2023 – juli 2027

Een open overheid begint bij de basis: burgers die de spelregels van de democratie en de rechtsstaat kennen en weten wat zij zelf kunnen doen om invloed uit te oefenen. ProDemos speelt een belangrijke rol in het toegankelijk maken van de democratie en de rechtsstaat voor een breed publiek. ProDemos wil zoveel mogelijk mensen in Nederland informeren en betrekken bij de democratie. Dit doen ze door activiteiten te organiseren die de kennis en vaardigheden vergroten om deel te nemen aan de democratie. In dit actiepunt ligt de focus op het verder diversifiëren van de doelgroep, met bijzondere aandacht voor jongeren in het mbo-onderwijs en een breder volwassen publiek. Met de herijking bouwt ProDemos voort op deze mijlpalen. ProDemos zorgt er ook voor dat mensen geïnformeerd kunnen stemmen bij verkiezingen en bespreken zij samen met partners om de toekomst van een nieuw parlementair Bezoekerscentrum.

Doorlopend

15. Professionalisering van participatie

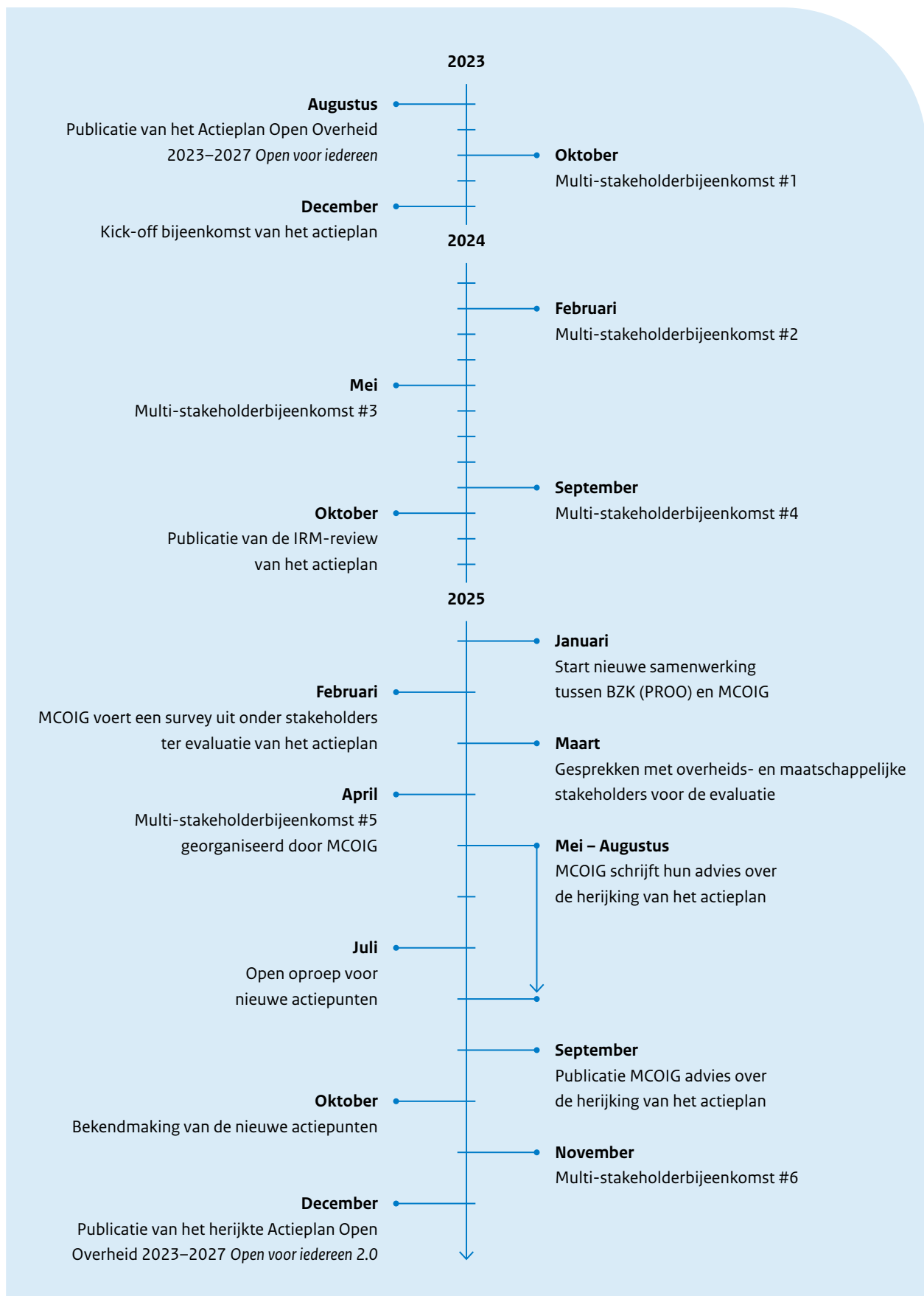
Actiehouder: Ministerie van IenW

In samenwerking met: Ministerie van BZK, Stichting Burger & Overheid, Erasmus Universiteit Rotterdam, Hanze Hogeschool Groningen, Haagse Hogeschool

Looptijd: oktober 2023 – juli 2027

Het betrekken van belanghebbenden door middel van participatie is essentieel bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid. Beleidsmedewerkers willen ook graag participatie toepassen, omdat ze geloven dat beleid hierdoor verbeterd kan worden. Het Kennisknooppunt Participatie, opgericht door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, heeft als doel het vakgebied van participatie verder te ontwikkelen. In de herijking zijn mijlpalen geactualiseerd. Er wordt een geactualiseerde strategische kennisagenda gepubliceerd op basis van ervaringen, input en een kennisconferentie. Daarnaast wordt gekeken naar intensievere interdepartementale samenwerking op het gebied van participatie en wordt er een digitale tool ontwikkeld om ontwerpkeuzes voor participatieplannen te ondersteunen. Deze ontwikkelingen dragen bij aan het professionaliseren van het vakgebied participatie.

Het verhaal achter het herijkte Actieplan Open Overheid 2023-2027

Open Government Partnership

Nederland is sinds 2011 lid van het Open Government Partnership (OGP), een internationaal samenwerkingsverband dat zich inzet voor een open, transparante en responsieve overheid. Als onderdeel van dit lidmaatschap stelt het ministerie van BZK elke vier jaar een Actieplan Open Overheid op, met actiepunten waarin overheid en maatschappelijke partijen samenwerken aan innovatie en verbetering van beleid en uitvoering. Het vijfde nationale Actieplan Open Overheid 2023-2027 (*Open voor Iedereen*), dat op 31 augustus 2023 met de Kamer is gedeeld, was het eerste Nederlandse actieplan met een looptijd van vier jaar.

Evaluatie en advies

Het OGP vraagt deelnemende landen om hun actieplannen halverwege de looptijd te herijken. Om te zorgen dat de herijking bijdraagt aan een betere aansluiting tussen overheid en maatschappelijk middenveld, heeft het ministerie van BZK de maatschappelijke coalitie Over Informatie Gesproken (MCOIG) gevraagd het Actieplan Open Overheid 2023-2027 te evalueren en een advies voor de herijking op te stellen.

Op 26 september 2025 publiceerde de MCOIG haar evaluatie- en adviesrapport. Daarbij werd gekeken naar: 1) de inhoud van het actieplan, 2) de betrokkenheid van maatschappelijke en overheidsstakeholders en 3) de uitvoering van de actiepunten. Een belangrijke conclusie was dat de herijking de actiepunten beter moet laten aansluiten op maatschappelijke vraagstukken en dat een sterkere feedbackloop tussen maatschappelijke actiehouders en overheidspartners de impact kan vergroten. Het volledige rapport is beschikbaar op de [website van de MCOIG](#).

Open thema's

Een concreet resultaat van het advies is de nieuwe thematische indeling van de actiepunten: open data, open informatie, open algoritmen, open standaarden, open source, open cultuur en open aanpak. Het Actieplan Open Overheid had altijd al een brede insteek, in lijn met de definitie van het OGP, maar bij deze herijking is voor het eerst gekozen voor een indeling op basis van deze open thema's. Elk thema vertegenwoordigt een belangrijk deelgebied van open overheid en sluit beter aan bij de maatschappelijke opvatting van wat een open overheid inhoudt. Bovendien past deze verbreding bij de doelstelling van de afdeling Open Overheid bij het ministerie van BZK, die werkt aan een meer integrale aanpak van een open overheid.

Open uitvraag

Het advies gaf ook overzicht van welke actiepunten zijn afgerond, welke worden voortgezet en waar liggen kansen voor vernieuwing. Het ministerie van BZK heeft de MCOIG gevraagd, met financiering van het ministerie, een open uitvraag te organiseren voor nieuwe actiepunten. Maatschappelijke partners en kennisinstellingen konden nieuwe actiepunten indienen rond beleidsuitdagingen, die samen met overheidsorganisaties worden uitgevoerd om meer impact te realiseren.

Hieruit zijn zeven nieuwe actiepunten geselecteerd, met een totaalbudget van €378.710 voor maatschappelijke en wetenschappelijke partners. De initiatieven richten zich op het stimuleren van hergebruik van open datasets, het vergroten van transparantie van algoritmen en het bieden van meer inzicht in de toepassing van uitzonderingsgronden binnen de Wet open overheid (Woo).

Maatschappelijke innovatie

Het herijkte actieplan omvat in totaal vijftien actiepunten, zowel doorlopende als nieuwe. Deze actiepunten laten zien hoe samenwerking tussen overheid en maatschappelijke partijen kan leiden tot innovatie en verbetering van open overheidsinitiatieven. Ze worden gezamenlijk ontwikkeld en gedragen, met als doel beleid en uitvoering te verbeteren door maatschappelijke innovatie.

Monitoring

Tot de zomer van 2027 ligt de nadruk op het uitvoeren en monitoren van de actiepunten, met een continue feedback-loop tussen maatschappelijke actiehouders en overheid om de resultaten maximaal te benutten.

De multi-stakeholderbijeenkomsten, georganiseerd vanaf 2025 door de MCOIG in opdracht van het ministerie van BZK, ondersteunen deze feedbackloop. Tijdens de bijeenkomsten wordt de expertise van een diverse groep overheids- en maatschappelijke partijen ingezet om de uitvoering van de actiepunten te stimuleren en samenwerking tussen betrokken partijen te versterken.

Na afloop van dit actieplan volgt in 2027 opnieuw een evaluatie, waarvan de inzichten worden meegenomen in volgende, zesde nationale Actieplan Open Overheid, gepland in 2028.

Link met de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS)

De publicatie van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) in de zomer van 2025 maakt het herijkte Actieplan Open Overheid extra actueel. De NDS richt zich op hoe digitalisering van de overheid kan bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Het Actieplan Open Overheid vertaalt dit concreet naar acties. De actiepunten in het herijkte actieplan ondersteunen de prioriteiten van de NDS, zoals maatschappelijke innovatie, digitale soevereiniteit, interoperabiliteit en veilige infrastructuur. Open source en open standaarden bevorderen herbruikbaarheid en transparantie, en dragen bij aan een betrouwbare en samenwerkende digitale infrastructuur. Daarnaast stimuleren de acties rond open data en open algoritmen transparantie en verantwoord gebruik van technologie.

Dit is een publicatie van:

Het ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

december 2025